

Till: Universitets- och högskolerådet

Remissvar:

Förslag till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval

UHR diarienummer 4.1.2-00391-2021

SFS har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval. Förslaget handlar om att formulera kraven för grundläggande behörighet i termer av kompetenser.

SFS ser positivt på att regeringen har gått vidare med Tillträdesutredningens förslag att grundläggande behörighet ska uttryckas i termer av kompetenser. SFS är mycket positiva till syftet, att den sökandes reella kompetens ska beaktas, samt att det inte ska vara avgörande vilket sätt eller var den sökande har utvecklat sin kompetens, för om hen bedöms kunna tillgodogöra sig en högskoleutbildning. SFS ser vidare positivt på den föreslagna strukturen, där den mer övergripande principen regleras genom högskoleförordningen medan de specifika kompetenserna definieras i föreskrifter av UHR.

SFS är överlag positiva till förslaget. De främsta förtjänsterna är att det skapas en tydligare gemensam bild av vad grundläggande behörighet ska innebära och inte är lika tydligt knuten till kraven i gymnasieskolan. SFS anser att det är bra att föreskrifternas struktur till stor del återspeglar de kompetenser som anges i 7 kap 5 § 1 stycket HF. På så sätt blir kopplingen tydlig mellan förordning och föreskrifter. SFS anser dock att de färdigheter och förmågor som krävs för "kunskaper i matematik" bör inordnas så att det

följer strukturen i HF. Detta förklaras närmare nedan under rubriken “Kunskaper i matematik”. Nedan följer SFS synpunkter på föreskrifterna, paragraf för paragraf.

Föreskriftsrätt

Den föreskriftsrätt som anges i “Universitets-och högskolerådets föreskriver med stöd av 7 kap. 5 § förordningen (2018:1503) om ändring i högskoleförordningen (1993:100)” är endast tillämplig i 1-11 §§.

Den föreskriftsrätt som är tillämplig i 12 § har istället stöd i förordningen (2018:1510) om försöksverksamhet med behörighetsprov för tillträde till högskoleutbildning. En hänvisning kan läggas till om detta.

Nödvändiga kompetenser (1 §)

SFS är positiva till paragrafens innebörd, och till formuleringen av dess första stycke. Det är bra att ange tydligt att de kompetenser som avses är sådana som är nödvändiga för att tillgodogöra sig högskoleutbildning på grundnivå. Det är också bra att klargöra att kompetenserna utgör en helhet och att bedömningen bör göras holistiskt, som nämns i konsekvensutredningen. Detta innebär att bedömningen inte ska behöva fastna på brister i enstaka färdigheter eller förmågor om den sökande på det hela taget har goda chanser att tillgodogöra sig högre utbildning på grundnivå.

Kunskaper inom det svenska språket (2–3 §§)

SFS tillstyrker 2 § punkterna 1-3 samt 3 §.

SFS föreslår att stryka 2 § punkt 4. “Kunna tillämpa regler för citat- och referatteknik.” Punkten avser en förmåga som många nybörjarstudenter idag saknar men kan förvärva under grundutbildningen. Det kan således inte anses vara en nödvändig kunskap för att påbörja och klara av en högskoleutbildning.

Kunskaper inom det engelska språket (4-5 §§)

SFS tillstyrker förslaget om 4 § och 5 §.

Kunskaper i matematik (6 §)

SFS har inga större invändningar mot de krav som föreslås, men anser att de inte bör samlas under en egen rubrik "matematik". Istället bör de ordnas utifrån vilka kompetenser respektive punkt faktiskt utgör en del i.

Kunskaper i matematik står inte angiven i den lista över kompetenser i 7 kap 5 § första stycket HF som de föreslagna föreskrifterna grundar sig i. UHR har visserligen formellt rätt att ange övriga kompetenser som är nödvändiga för att tillgodogöra sig högskoleutbildning på grundnivå, men det är tveksamt om avsikten var att UHR ska lägga till ett helt kunskapsområde.

UHR påpekar att kunskaper i matematik, jämte svenska och engelska, i dagsläget behövs för uppfylla kraven för grundläggande behörighet genom gymnasieexamen. Av remissen framgår att "UHR anser att kunskaperna i bestämmelserna som rör nödvändiga kompetenser för grundläggande behörighet ska ligga på motsvarande nivå."

SFS är tveksamma till resonemanget. Tillträdesutredningen redogör för ett antal olika perspektiv på vad som ska anses motsvara grundläggande behörighet vid bedömning av reell kompetens. Utifrån en sammanvägning av olika perspektiv kommer Tillträdesutredningen fram till en lista som är mycket snarlik den som nu anges i HF, med den skillnaden att HF lämnar tydligare utrymme för övriga kompetenser genom tillägget av punkt 6. I den listan finns inte matematik med. Däremot så finns det kompetenser där matematiska färdigheter rimligen ingår. Det gäller exempelvis (4) problemlösningsförmåga samt (5) förmågan att kunna dra slutsatser och argumentera för dessa".

Kunskaper i matematik bör inte behandlas som ett självändamål i definitionen av grundläggande behörighet utan bör motsvara den nivå som är nödvändig för att tillgodogöra sig en högre utbildning på grundnivå. Matematikkurserna i gymnasiet har rimligen ett bredare syfte än att förbereda för högskolestudier. Matematik 1a är väsentliga i många av livets situationer, och därutöver så kan kunskaper om matematik sägas tillhöra bildningen vilket många skulle anse ger det ett egenvärde. Men detta är i sig inte nog för att kräva dem för grundläggande behörighet, lite som att demokratiska värderingar ska ingå i den grundläggande behörigheten bara för att det är ytterst värdefullt och står med i Gy11. Det går alltså inte att rakt av överföra gymnasieskolans krav för matematik 1a till en lista över de färdigheter som krävs för att klara av högre utbildning. Det uppstår dessutom en märklig diskrepans mellan kraven i HF och föreskrifterna, att lägga till en ny kategori av kunskaper som inte finns med som en punkt i HF.

SFS föreslår i övrigt att kraven som avser matematik flyttas till andra delar av föreskrifterna för att bättre återspegla Tillträdesutredningens resonemang och strukturen i HF. Ett exempel på hur detta kan göras är enligt följande:

–Punkt 1 “Använda relevanta matematiska begrepp och metoder i beräkningar och problemlösning, med och utan digitala verktyg” flyttas till *Problemlösningsförmåga*.

Punkt 1 bör dessutom lättas upp och fokusera mer på tillämpning. Det är tveksamt om formella kunskaper om begrepp och metoder ska vara nödvändigt för grundläggande behörighet. De högskoleutbildningar som ställer krav på specifika kunskaper i det matematiska språket har i regel särskilda krav om matematik som särskild behörighet. Om bekantskap med matematiska begrepp anses nödvändigt för grundläggande behörighet, så bör det förtydligas att det rör sig om elementära kunskaper för att förstå eller lösa problem. Detta för att inte styra mot att det nationella behörighetsprovet nödvändigtvis ska innehålla rena matematikuppgifter. Kravet kan omformuleras till att “1. Förstå vanligt förekommande matematiska begrepp och använda dessa vid enklare problemlösning.”

–Punkt 2 “Lös enkla problem med hjälp av matematik där analys av data, strategier och rimlighet i resultat ingår.” flyttas till rubriken *Problemlösningsförmåga*.

–Punkt 3 “Se mönster och uttrycka generella samband för att kunna tillämpa, förstå och utvärdera matematiska modeller” och

–Punkt 5 “Presentera, förklara och argumentera för lösningar av matematiska problem med hjälp av olika uttrycksformer, såsom bild, tabell, graf, formel och i handling, beroende på situation.” flyttas till rubriken *Förmåga att kunna dra slutsatser och argumentera för dessa*.

Vad gäller båda punkterna 3 och 5 kan de dessutom göras mer generella genom att ändra från “matematiska modeller” och “matematiska matematiska problem” till “teoretiska modeller” och “teoretiska problem”. På så sätt blir det till exempel tydligare att ett behörighetsprov skulle kunna inbegripa uppgifter i logik.

–Punkt 4 “Kritiskt granska statistiska metoder och resultat så att de används och presenteras på ett icke vilseledande sätt exempelvis i diagram och tabeller.” flyttas till punkten *Vetenskapligt förhållningssätt*.

Ett vetenskapligt förhållningssätt (7 §)

SFS har inga synpunkter gällande punkterna 1 och 2.

SFS föreslår att stryka slutet av punkt 3 enligt följande: “Kritiskt värdera olika typer av källor och kunna skilja på påståenden som bygger på vetenskaplig respektive ~~icke-vetenskaplig grund.~~” Den senare del av meningen handlar om vetenskapsteoretiska kunskaper som många nybörjarstudenter kan sakna i början men förvärva under grundutbildningen.

SFS föreslår att 5 § punkt 4 flyttas till 9 §.

Förmåga att kunna belysa frågor ur flera perspektiv (8 §)

SFS har inga synpunkter gällande 8 §.

Problemlösningsförmåga (9 §)

SFS föreslår att 5 § punkterna 1 och 2 flyttas till 9 §. Detta för att förtydliga att syftet med de matematiska kunskaperna är att kunna lösa problem.

Förmåga att kunna dra slutsatser och argumentera för dessa (10 §)

SFS föreslår att 5 § punkterna 3 och 5 flyttas till 10 §.

Övrig kompetens som är nödvändig (11 §)

SFS har inga synpunkter gällande 11 §.

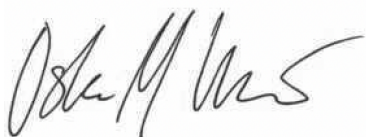
Samordning med försöksverksamhet med behörighetsprov (12 §)

SFS har inga synpunkter gällande 12 §.

Konsekvenser

I konsekvensutredningen anges att “det kommer att krävas omfattande informationsinsatser i samband med de nya bestämmelserna. Det rör bland annat information till personal vid lärosäten som arbetar med bedömning av reell kompetens.” SFS uppfattar det som att lärosätenas nuvarande processer för bedömning av reell kompetens bör kunna fortsätta användas, åtminstone under en övergångsperiod. Detta grundas på den nya 5b § i HF enligt vilken “Utöver vad som följer av 5 a § kan en sökande visa att han eller hon har sådana nödvändiga kompetenser som anges i 5 §

genom svensk eller utländsk utbildning, praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet”. Om detta är möjligt så bör lärosätena informeras om detta för att undvika oro för att behöva genomföra skyndsamma förändringar.

Oskar Mattsson Wiik
Vice ordförande
oskar.m.wiik@sfs.se
070 545 75 57

Sebastian Lagunas Rosén
Politisk sekreterare
sebastian.lagunas.rosen@sfs.se
076-870 56 94